

Notat 8 – Forsyningssikkerhed i vandsektoren

9. oktober

Dette notat beskriver forsyningssikkerhedsbegrebet inden for vandsektoren, og hvordan forsyningssikkerhed relaterer sig til den økonomiske regulering.

Forståelse af forsyningssikkerhed

De nationale mål og krav for miljø og forsyningssikkerhed i sektorreguleringen fastsættes politisk af Folketinget i lovgivningen og udmøntes typisk i bekendtgørelser, udstedt af den ansvarlige minister. Forsyningssikkerhed for vandselskabernes leverancer er væsentligt bredere defineret, end det er tilfældet på andre forsyningsområder, idet der indgår en del miljømål ift. oversvømmelser, rensning og udledninger. Forsyningssikkerhed defineres for vandforsynings- og spildevandsselskaberne som:

- *Sikker og stabil forsyning med drikkevand af god kvalitet*
Med sikker og stabil forstås, at forsyningen af drikkevandet er af tilfredsstillende kvalitet i forhold til mennesker og miljø, at forsyningen er effektiv og stabil set fra forbrugernes side, og at vandindvindingen sker på et miljømæssigt bæredygtigt grundlag, dvs. uden at det påvirker vandbalancen og miljøet negativt.
- *Sikker og stabil håndtering af spildevand*
Med sikker og stabil forstås, at håndteringen og den endelige udledning af spildevand sker sikkert i forhold til mennesker og miljø, og at håndteringen er effektiv, stabil og pålidelig set fra forbrugernes side.
- *Sikker, effektiv og fremtidssikret håndtering af regn- og overfladevand*
Med sikker og effektiv forstås, at der sker en samfundsøkonomisk hensigtsmæssig håndtering af regn- og overfladevand.

Siden 2017 har Miljøstyrelsen gennemført en benchmarking af vandselskabernes performance inden for miljø, sundhed, energi, klima og forsyningssikkerhed. Denne såkaldte *performancebenchmarking* skal ikke forveksles med den *totaløkonomiske benchmarking*, som foretages i Vandsektortilsynet, og som bl.a. anvendes til at fastsætte selskabernes individuelle effektiviseringskrav. Performancebenchmarkingen udgøres af deskriptiv statistik over selskabernes performance på enkeltstående forsyningssikkerhedsparametre. Formålet hermed er at give et sammenligningsgrundlag og et dialogværktøj til samarbejdet mellem selskab og kommune.

Forsyningssikkerhed for drikkevand

Forsyningssikkerheden på drikkevandsområdet måles dels på antallet af mikrobiologiske overskridelser i drikkevandet og dels på, hvor mange minutter forbrugerne er uden vand, uden det er blevet varslet mindst 48 timer forinden. I gennemsnit overholdt 99,5 pct. af prøverne i 2022 de kriterier, der er sat op for god mikrobiologisk

Vandreguleringsudvalget

drikkevandkvalitet, og hver postadresse var i gennemsnit uden vand i 27 minutter, svarende til 0,005 pct. af tiden på årsbasis. Udviklingen for begge parametre har været stabil de seneste år.

Forsyningssikkerhed for spildevand

Forsyningssikkerhed på spildevandsområdet måles i performancebenchmarkingen med nøgletallene *udledningen af næringsstoffer* og *afløbsstop per 10 km ledning*. Spildevandsselskabernes udledning af næringsstoffer er på et stabilt niveau langt lavere end krævet i miljøreguleringen. Udledning af næringsstoffer reguleres af en afgift, som skal give incitament til bedre rensning. Udgiften indgår dog i de økonomiske rammer som en ikke-påvirkelig omkostning, som kan opkræves 1:1 hos forbrugerne uden effektiviseringer. Det medfører, at der ikke er et selskabsøkonomisk incitament, fordi afgiften overvælttes direkte på forbrugerne. Mængden af næringsstoffer er dog faldet, hvilket kan indikere, at selskaber vælger at tage hensyn til forbrugerne og miljøet, muligvis under påvirkning af deres ejerkommuner, som ikke ønsker unødigt høje takster. Faldet i udledte næringsstoffer kan dog også delvist skyldes andre faktorer.

Afløbsstop er defineret som ethvert ikke-planlagt stop i ledningssystemet, pumpestationer eller bassiner, der påvirker vandgennemstrømningen og medfører svigt i forsyningssikkerheden i form af fx opstuvning af spildevand på terræn eller udledning af urensset spildevand til recipienter. Selskaberne havde i 2022 et gennemsnit på 0,53 afløbsstop pr. 10 km ledning, og tallet har været svagt, men konstant faldende siden 2017, som var det første år med performancebenchmarking.

Forsyningssikkerhed for klimatilpasning

Der måles i performancebenchmarkingen ikke på klimatilpasning, da niveauet for oversvømmelser primært er et resultat af de fastsatte serviceniveauer, *jf. notat 2.5* – og i mindre grad udtryk for spildevandsselskabernes performance.

Forsyningssikkerhed og økonomisk regulering

Selskaberne er underlagt miljøreguleringen, der fastsætter mål og krav til forsyningssikkerhed, miljø og sundhed, sanktionsmuligheder, rollefordeling og tilsyn under hensyntagen til forsyningsselskabernes administrative byrder og forbrugerpriserne. Den økonomiske regulering har til hensigt at sikre effektiv drift og nødvendige investeringer i forsyningsselskaberne inden for rammerne af den gældende miljøregulering, *jf. notat 3.1*. Reguleringen bør således ikke forhindre investeringer, der er påkrævede for at leve op til miljøreguleringen.

Det er vigtigt, at der er et godt samspil mellem den økonomiske regulering og miljøreguleringen. Hvis de to reguleringer ikke tænkes sammen, risikeres det, at selska-

Vandreguleringsudvalget

berne får uønskede incitamenten til at over- eller underinvestere i deres forsynings-sikkerhed. Der er dog tilfælde, hvor økonomisk effektivitet og udvikling af forsynings-sikkerhed hænger sammen. Fx hvis selskaberne kan investere i ny teknologi, der renser bedre og mere effektivt eller i grundvandsbeskyttelse, der på længere sigt kan give en billigere og mere effektiv drift.

Branchen har ikke desto mindre kritiseret den nuværende økonomiske regulering for at indebære en risiko for, at selskaber har et selskabsøkonomisk incitament til at slække på forsynings-sikkerheden frem for at foretage reelle effektiviseringer. Sådan en situation vil påkræve, at miljøreguleringen fastsætter krav, der er tilstrækkeligt robuste til at sikre en fortsat høj forsynings-sikkerhed, høj miljøbeskyttelse og høje sundhedsstandarder.

Lokalt tilpassede miljøkrav

På miljøområdet tager reguleringen udgangspunkt i statslige minimumskrav (ofte bygget på EU-krav), der skal suppleres af kommunale krav således, at kravene tilpasses de lokale forhold. Det betyder for eksempel, at der i områder med robuste vandområder kan stilles krav til udledning af spildevand, svarende til minimumskravene, mens der i mere sårbare vandområder stilles krav om yderligere rensning af hensyn til lokale forhold og for at overholde vandrammedirektivets mål om god tilstand. Ligeledes skal kravene til beskyttelse af drikkevandet tage udgangspunkt i lokale forhold, herunder lokale geologisk forhold og nuværende og tidligere arealanvendelse.

Hvis der skulle stilles ensartede krav til alle forsyninger i forhold til rensning, drikkevandsbeskyttelse mv. ville det betyde, at alle skal leve op til de krav, der er gældende for de mest sårbare vandområder.